

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Tdo/55/2020
Identifikačné číslo spisu: 3718010068
Dátum vydania rozhodnutia: 04.11.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Bargel
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:3718010068.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Martina Bargela a sudkýň JUDr. Jany Serbovej a JUDr. Ivetty Macejkovej, PhD., LL.M. na neverejnom zasadnutí konanom 4. novembra 2020 v Bratislave v trestnej veci obvineného P. W. pre trestný čin zločinu sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1 Trestného zákona a iné o dovolaní obvineného P. W. podanom proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 2To/32/2019 z 23. apríla 2019 takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného P. W. o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Považská Bystrica sp. zn. 2T/12/2018 zo 16. januára 2019 bol obvinený P. W., uznaný za vinného zo spáchania zločinu sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1 Trestného zákona v súbehu so zločinom vydierania podľa § 189 ods. 1 Trestného zákona, prečinu krádeže podľa § 212 ods. 2 písm. c) Trestného zákona a prečinu neoprávneného vyrobenia a používania platobného prostriedku, elektronických peňazí alebo inej platobnej karty podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona, ktorých sa dopustil na skutkovom základe, že

dňa 9. októbra 2017 okolo 20.15 h. vošiel za P. M. do vchodu č. XX bytového domu č. XXXX na ulici F. v F. a následne aj do výťahu a po tom ako sa ho opýtala, na ktoré poschodie ide a chcela stlačiť príslušné tlačidlo jej neodpovedal, chytil ju zozadu rukou pod krk takým spôsobom, že jej krk zovrel medzi svoj biceps a predlaktie, takto ju vytiahol z výťahu do kúta chodby až pod schody, pričom jej povedal, aby bola kludná, lebo inak ju zabije a následne si rozopol nohavice a pod vyhrážkami zabitím jej prikázal, aby ho orálne uspokojila, čo zo strachu urobila, pričom počas toho ako ho orálne uspokojovala sa rozplakala, na čo sa jej opätovne vyhrážal zabitím, približne po minúte ju odsunul nabok, zobral jej kabelku, ktorej obsah vysypal na zem, odkiaľ jej z peňaženky zobral bankovku v nominálnej hodnote 5,00 Euro, presne nezistený počet mincí a platobnú kartu vydanú k účtu č. XXXXXXXXXXXX, vedenému v Č., Y.X.. W. na meno P. M. a pod vyhrážkami zabitím od nej žiadal, aby mu povedala PIN kód k platobnej karte, čo zo strachu aj urobila, následne jej zobral aj občiansky preukaz s tým, že ak ho ohľadne PIN kódu klame, tak ju nájde a zabije, potom jej prikázal, aby sa vyzliekla a keď si P. M. vyzliekla nohavice aj s nohavičkami na úroveň kolien, chytil ju a stiahol na zem, kde si na ňu ľahol,

pričom ležala chrbtom na zemi a obžalovaný P. W. ležal na nej, po čom jej strčil prsty do pošvy a povedal jej aká je krásna a po tom ako začul, že po schodoch bytového domu smerom ku nim niekto kráča, jej prikázal, aby bola ticho, lebo inak ju zabije a následne z miesta činu s odcudzenými peniazmi, platobnou kartou a občianskym preukazom ušiel, čím svojím konaním poškodenej P. M., bytom F., F. XXXX/XX nespôsobil žiadne zranenia a odcudzením finančnej hotovosti jej spôsobil škodu vo výške 5,00 Euro.

Za to súd prvého stupňa obvinenému uložil podľa § 200 ods. 1 Trestného zákona, § 41 ods. 1 Trestného zákona, § 38 ods. 5 Trestného zákona, § 37 písm. h), písm. m) Trestného zákona úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 7 (sedem) rokov a 6 (šesť) mesiacov; podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona súd obvineného na výkon trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Podľa § 73 ods. 2 písm. a), písm. b), písm. d), ods. 4 Trestného zákona súd prvého stupňa obvinenému uložil aj ochranné sexuologické liečenie ústavnou formou a ochranné protitoxikomanické liečenie ústavnou formou.

Krajský súd v Trenčíne uznesením sp. zn. 2To/32/2019 z 23. apríla 2019, postupom podľa § 319 Trestného poriadku, zamietol odvolanie obž. P. W. podané proti rozsudku Okresného súdu Považská Bystrica sp. zn. 2T/12/2018 zo 16. januára 2019.

Proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 2To/32/2019 z 23. apríla 2019 podal obvinený P. W., prostredníctvom svojho obhajcu, dovolanie z dôvodu, že: Základným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu - § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom - § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku a súčasne rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku, alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia - § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku".

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku obvinený uviedol, že odvolací súd nie dostatočným a objektívnym spôsobom preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa a bez zákonných dôvodov zamietol odvolanie obvineného. Z toho dôvodu je rozsudok súdu prvého stupňa nedostatočne odôvodnený. Súd sa takisto nedostatočne vysporiadal s jeho obhajobou a súdy sa vo všeobecnosti k jeho námietkam voči vykonávaným dôkazom nevyjadřili, pričom ignorovali aj jeho konkrétne výhrady proti interpretácii dôkazov. Obvinený totiž namietal rozpor vo výpovediach poškodenej P. M., čo sa týka opisu osoby páchatel'a, pričom výhrady a rozpory uviedol už v podanom odvolaní.

Čo sa týka dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, obvinený namietol nezákonnosť rekognície, ktorá bola vykonaná 11. októbra 2017. Poškodená M. obvineného práve pri rekognícii označila za páchatel'a. Samotná rekognícia však neprebehla zákonným spôsobom a preto súd nemal na tento dôkaz pri rozhodovaní o vine obvineného prihliadať. Zo zápisnice o vykonaní rekognície nevyplýva riadne splnenie zákonných náležitostí kladených na priebeh rekognície, nakoľko poškodená nebola vyzvaná na opis páchatel'a predtým, ako boli predvedení figuranti. Takýmto konaním bol procesný úkon rekognície ako neopakovateľného úkonu zmarený. Predchádzajúci opis osoby je nutný najmä z hľadiska hodnovernosti výsledku rekognície. Obvinený namietal voľbu osôb figurantov, ktorí neboli podobného zovňajšku ako on; naopak, výrazne sa od obvineného odlišovali, čím sa zmarila podstata rekognície. Význam uvedeného dôkazu je rozhodujúci a nenahraditeľný v prípade, keď spáchanie skutku obvinený popiera. Obvinený v tejto súvislosti poukazoval a ďalej poukazuje na detail, ktorý nie je zachytený v zápisnici o vykonaní rekognície, ktorý sa však nepochybne stal: v priebehu rekognície jeden z figurantov použil mobilný telefón, z čoho vyplýva, že rozhodne nemohol byť zadržanou osobou - páchatel'om.

Vo vzťahu k dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku uviedol, že v konaní vypracoval znalecký posudok znalec z odboru Zdravotníctvo a farmácia, odvetvie psychiatria a sexuológia MUDr. X. O.. Z jeho znaleckého posudku vyplýva, že tak v minulosti ako aj v dobe spáchania trestného činu i v súčasnosti obvinený trpí sexuálnou deviáciou - sexuálnou agresivitou. Jeho

trestné konanie bolo podľa znalca patologicky (chorobne) motivované sexuálnou deviáciou, kedy došlo k aktivácii pokročilých fáz sexuálneho motivačného systému v neerotickom kontexte s následným sexuálnym agresívnym správaním a scenár inkriminovaného sexuálneho agresívneho konania obvineného bol podaný jeho minulým trestným skutkom, z ktorých bol uznaný za vinného. Podľa znalca rozpoznávací schopnosti obvineného boli v čase skutku zachované, jeho ovládacie schopnosti boli v čase spáchania skutku následkom deviácie znížené v podstatnej miere. Jeho ovládacie schopnosti však neboli vymiznuté - obvinený mohol rozpoznať protiprávnosť svojho konania pre spoločnosť, avšak toto svoje konanie mohol ovládať len v podstatne zmenšenej miere. Znalec konštatoval, že pobyt obžalovaného na slobode je z medicínskeho hľadiska nebezpečný a navrhol uložiť ochranné sexuologické a protitoxikomanické liečenie v ústavnej forme. Obvinený vytkol odvolaciemu súdu, že takisto ako súd prvého stupňa nevenoval označenému znaleckému posudku s uvedeným obsahom dostatočnú pozornosť. Ide pritom o elementárnu otázku v trestnom konaní - príčetnosť a teda aj trestnú zodpovednosť obvineného. Nie je pritom rozhodujúce, že obvinený aj v súčasnosti popiera spáchanie trestnej činnosti, za ktorú bol uznaný za vinného. Ak však súdy rozhodli o jeho vine, mali sa podrobne zaoberať aj otázkou jeho trestnej zodpovednosti a v tejto súvislosti mali dospieť k primeranej sankcii. Podľa presvedčenia obvineného mal súd z vlastnej iniciatívy vykonať výsluch znalca MUDr. X. O. a vyčerpávajúco sa zaoberať závermi znaleckého posudku. Znalec MUDr. O. vyslovil závažný záver, že v dôsledku patologickej sexuálnej deviácie boli jeho ovládacie schopnosti znížené v podstatnej miere. Súd mal preto povinnosť zníženie ovládacích schopností označených ako „v podstatnej miere“ podrobnejšie skúmať, vypočuť znalca a požadovať od neho vysvetlenie v tom smere, čo znamená pojem zníženie ovládacích schopností v podstatnej miere. Znalec mal podľa svojich odborných vedomostí a skúseností pojem v podstatnej miere špecifikovať a odborne odôvodniť, avšak zo záverov znaleckého posudku vyplýva, že obvinený mohol svoje konanie ovládať len v podstatne zmenšenej miere. Táto „miera“ sa ale mala skúmať a potom po dôslednom výsluchu znalca mal súd ustáliť trestnú zodpovednosť obvineného a zohľadniť ju pri rozhodovaní o treste. Z uznesenia odvolacieho súdu však vôbec nie je zrejmé, ako sa krajský súd vysporiadal so závermi znaleckého posudku MUDr. O.. Pravdepodobne ich vôbec nebral do úvahy a obvineného odsúdil ako plne trestne zodpovedného a psychicky zdravého páchatel'a a jeho podstatne zníženú ovládaciu schopnosť nevzal do úvahy, pričom nedostatočne odôvodnil výšku uloženého trestu. Namietol tiež, že súdy mali pri ukladaní trestu aplikovať ustanovenie § 39 ods. 2 písm. c) Trestného zákona s ohľadom na okolnosť, že konal v stave zmenšenej príčetnosti a navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, že:

„- podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku rozsudkom vysloví porušenie zákona v príslušných ustanoveniach Trestného zákona a Trestného poriadku,

- podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zruší rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 2To/32/2019 z 23. apríla 2019 v spojení s konaním, ktoré mu predchádzalo za súčasného zrušenia rozsudku Okresného súdu Považská Bystrica sp. zn. 2T/12/2018 zo 16. januára 2019 s tým, že podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikáže Okresnému súdu Považská Bystrica, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol a napokon,

- podľa § 380 ods. 2 Trestného poriadku rozhodne tak, že obvineného neberie do väzby".

Prokurátorka vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že pokiaľ ide o dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, s námietkami obvineného sa nemožno stotožniť. Súd prvého stupňa aj odvolací súd sa dôsledne zaoberali námietkami obvineného v odôvodneniach svojich rozhodnutí. Pokiaľ ide o výpoveď poškodenej M. a namietaný detail, kedy poškodená v poslednej výpovedi v prípravnom konaní uviedla, že páchatel' mal oblečenú čiernu bundu a predtým tvrdila, že mal oblečenú čiernu mikinu a na hlavnom pojednávaní opätovne uviedla, že to bola čierná mikina a tento rozpor nevedela vysvetliť má prokurátorka za to, že s prihliadnutím na situáciu, v ktorej sa poškodená ocitla je pochopiteľné, že nemusela úplne registrovať, čo presne mal páchatel' oblečené. Uvedený rozpor nijak neznižuje dôveryhodnosť poškodenej, nakoľko podstatným je fakt, že poškodená opakovane uviedla, že páchatel' mal na hornej časti tela čierne oblečenie a najmä uviedla, že páchatel'a si dobre zapamätala podľa jeho tváre, ktorú si nezakrýval a v dôsledku toho, že na mieste spáchania skutku bolo svetlo tohto aj dobre videla. Na hlavnom pojednávaní počas toho, ako obvinený prostredníctvom zvukového prenosu kládol poškodenej otázku ho poškodená okamžite podľa hlasu spoznala, čo ju značne rozrušilo. Pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku - konkrétne o namietanú nezákonnosť

procesného úkonu rekognície prokurátorka skonštatovala, že rekognícia bola vykonaná zákonne. Napriek tomu, že poškodená páchatel'a nepopísala v rámci rekognície, resp. bezprostredne pred ňou, opakovane ho popísala do zápisnice o výsluchu svedka - poškodeného. Práve na základe jej predchádzajúceho popisu páchatel'a boli ako figuranti k úkonu pribraté osoby zodpovedajúce popisu páchatel'a, a to mladí muži približne rovnakej výšky a veku s tmavými krátkymi vlasmi. Pokiaľ ide o námietku, že jeden z figurantov stojacich pri obvinenom si mal z vrečka vybrať mobilný telefón, čím mal zmarit' rekogníciu, tak k tomu prokurátorka uviedla, že keby aj mala poškodená vedomosť, že zadržaná osoba nemôže mať pri sebe mobilný telefón, stále sa pri obvinenom nachádzali ďalšie štyri osoby, ktoré mohli byť potenciálnym páchatel'om, pričom poškodená M. ako páchatel'a skutku jednoznačne označila práve obvineného. Je navyše otázne, či poškodená ako laik mala v čase rekognície vedomosť o tom, že zadržané osoby odovzdávajú policajnému orgánu svoje osobné veci a teda obvinený nemal mať v čase vykonávania úkonu pri sebe mobilný telefón. K tomu je však potrebné uviesť, že obvinený nebol v čase rekognície zadržanou osobou a k jeho zadržaniu došlo až po rekognícii a preto mohol mať v čase uskutočňovania dotknutého procesného úkonu pri sebe aj mobilný telefón. Z písomného vyjadrenia vyšetrovateľa PZ vykonávajúceho rekogníciu, ktoré je súčasťou vyšetrovacieho spisu vyplýva, že nikto z figurantov počas rekognície ani raz nevytiahol mobilný telefón a neurobil nič, čo by zmarilo účel rekognície. Čo sa týka dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku prokurátorka uviedla, že výsluch znalca na hlavnom pojednávaní nenavrchovala ani jedna zo strán, ktoré sa zúčastnili hlavného pojednávania. Znalecký posudok bol po obsahovej stránke dostatočne podrobný a znalec sa vyčerpávajúco vyjadril k všetkým otázkam uloženým mu uznesením vyšetrovateľa. Preto nebolo potrebné znalecký posudok ďalej dopĺňať prostredníctvom výsluchu znalca na hlavnom pojednávaní. K možnej nepríčetnosti obvineného prokurátorka poznamenala, že v zmysle § 23 Trestného zákona obvineného nemožno vnímať ako nepríčetného len z dôvodu duševnej poruchy. Pojem príčetnosť nie je totožný s pojmom duševné zdravie, pretože i osoba, ktorá trpí duševnou poruchou (ak má v čase spáchania skutku rozpoznávaciu a ovládaciu schopnosť) je trestne zodpovedná. Obvinený sa v čase spáchania skutku nachádzal v stave zmenšenej príčetnosti, teda v stave, kedy bola dôsledkom duševnej poruchy podstatne znížená jeho schopnosť ovládať svoje konanie; táto však nebola úplne vymiznutá a skutočnosť, že obvinený skutok spáchal v stave zmenšenej príčetnosti nevyklučuje jeho trestnoprávnu zodpovednosť. Rovnako tak uvedená okolnosť neznižuje závažnosť činu - môže mať však význam pri ukladaní trestu. Prokurátorka zároveň uviedla, že § 39 ods. 2 písm. c) Trestného zákona je potrebné vnímať ako fakultatívne ustanovenie, pričom zároveň poukázala na predchádzajúcu trestnú minulosť obvineného. Obzvlášť zdôraznila, že obvinený sa dopustil skutku, ktorý je v súčasnosti predmetom jeho trestnej veci v čase, keď mu plynula skúšobná doba podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody uloženého obvinenému v inej trestnej veci.

Ďalej prokurátorka podrobne uviedla podmienky vecného naplnenia dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku v zmysle stabilnej rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, pričom konštatovala, že žiaden z dovolacích dôvodov namiataný obvineným v posudzovanej veci nie je naplnený. Navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie obvineného odmietol postupom podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku nakoľko je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania.

+ + +

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre jeho podanie a zistil, že dovolanie je prípustné [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], bolo podané oprávnenou osobou prostredníctvom obhajcu [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku, § 373 ods. 1 Trestného poriadku], v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku) a na zákonom určenom mieste (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), spĺňa obsahové náležitosti uvedené v § 374 Trestného poriadku, avšak dovolací súd zistil, že dovolanie obvineného je potrebné odmietnuť, pretože nie je dôvodné.

Najvyšší súd poznamenáva, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý nie je určený na nápravu akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších, mimoriadnych, procesných a hmotnoprávných chýb. Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená,

preto predstavuje výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorá je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, sú z tohto dôvodu striktné obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštanca. Dovolací súd preto nie je povolaný na revíziu napadnutého rozhodnutia z vlastnej iniciatívy.

Z ustanovenia § 385 ods. 1 Trestného poriadku vyplýva, že je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené. Viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku. Podstatné sú teda vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Trestného poriadku (R 120/2012).

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Jednou zo základných zásad trestného konania je aj zásada práva na obhajobu, vyjadrená v ustanovení § 2 ods. 9 Trestného poriadku. Právo na obhajobu je zakotvené v čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, v čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a tiež v čl. 6 ods. 3 písm. b), c), d), Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Právo na obhajobu patrí k základným atribútom spravodlivého procesu, keďže zabezpečuje aj rovnosť zbraní medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom na druhej strane. Zmyslom tohto práva je zaručiť ochranu zákonných záujmov a práv osoby, proti ktorej sa konanie vedie, pretože bezchybné rešpektovanie práva na obhajobu je dôležitým predpokladom vydania zákonného a spravodlivého rozhodnutia.

Zásada „práva na obhajobu“ vyjadruje požiadavku, aby v trestnom procese bola zaručená ochrana práv a záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, a je teda nevyhnutým prostriedkom úspešného výkonu súdnictva smerom k ochrane základných práv a slobôd. Jej legislatívne vyjadrenie a reálne zabezpečenie svedčí v podstate nielen o stupni demokracie v trestnom procese daného štátu, ale vo svojej podstate jej realizácia v čo najširšom meradle je nielen v záujme osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ale v záujme celej spoločnosti, pretože toto právo neplynie len z ochrany práv jednotlivca, ale aj zo záujmu štátu na zistenie pravdy. Podľa názoru dovolacieho súdu právo na obhajobu sa zaručuje ako základné právo fyzickej osoby, ktoré podlieha všetkým pravidlám, ktoré sa uznávajú pri ochrane základných práv a slobôd, a možno ho vnímať aj ako prostriedok nastoľujúci spravodlivú rovnováhu medzi verejnými záujmami, ktoré sú predmetom ústavnej ochrany.

Zásada „práva na obhajobu“ obsahuje tri relatívne samostatné práva obvineného:

- právo obhajovať sa osobne, alebo
- právo obhajovať sa za pomoci obhajcu podľa vlastného výberu, alebo
- právo na bezplatnú pomoc obhajcu, ak obvinený nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu a vyžadujú to záujmy spravodlivosti.

Konštantná judikatúra právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného, a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Platný Trestný poriadok obsahuje celý rad ustanovení, ktoré upravujú jednotlivé čiastkové práva obvineného, charakteristické pre príslušné štádium trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo o sebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Zo znenia tohto ustanovenia totiž jednoznačne vyplýva, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilé naplniť uvedený dovolací dôvod. V praxi to znamená, že o zásadné porušenie práva na obhajobu pôjde najmä vtedy, ak obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby.

Takéto pochybenie dovolací súd v konaní nezistil, teda nemožno zaujať stanovisko, že došlo k porušeniu práva na obhajobu obvineného P. W. zásadným spôsobom, a teda k takej skutočnosti, ktorá už sama o sebe znamená naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Napriek tomu sa dovolací súd zaoberal aj konkrétnymi námietkami, ktoré v rámci tohto dovolacieho dôvodu menovaný uviedol v písomných dôvodoch dovolania.

Obvinený vyvodzoval porušenie práva na obhajobu z nedostatočného vyrovnaní sa súdmi nižších stupňov s jeho odvolacími námietkami v rámci, ktorých namietal aj nevykonanie ním navrhnutých dôkazov - „Je potrebné objektívne vykonať dokazovanie vyhotovením znaleckého posudku o osobe poškodenej z odboru psychológia“ (č. l. 555).

Pokiaľ ide o obvineným namietané odmietnutie návrhu na doplnenie dokazovania - nevykonanie navrhnutého dôkazu, takúto námietku nemožno úspešne podať v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. K tomu najvyšší súd poznamenáva, že ak uplatnenie práva na obhajobu spočíva v navrhovaní dôkazov, zodpovedá mu povinnosť orgánov činných v trestnom konaní a súdu zaoberať sa každým dôkazným návrhom a najneskôr pred meritórnym rozhodnutím tomuto návrhu buď vyhovieť alebo ho odmietnuť, resp. rozhodnúť, že sa ďalšie dôkazy vykonávať nebudú (R 116/2014).

Možno súhlasiť s dovolateľom v tom, že rozhodnutie súdu o odmietnutí návrhov na doplnenie dokazovania môže za istých okolností predstavovať porušenie práva na obhajobu - § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Stane sa tak vtedy, ak súd nevysvetlí - neodôvodní v uznesení o odmietnutí návrhov na doplnenie dokazovania podľa § 272 ods. 3 Trestného poriadku, (ktoré uznesenie sa len vyhlási a zaznamená do zápisnice o hlavnom pojednávaní alebo verejnom zasadnutí a písomne nevyhotovuje), resp. minimálne v odsudzujúcom rozsudku v zmysle § 168 ods. 1 druhá veta Trestného poriadku zrozumiteľným, úplným a presvedčivým spôsobom nadbytočnosť a nepotrebnosť doplnenia dokazovania a zároveň existujú ďalšie skutočnosti naznačujúce, že celé konanie bolo vedené neobjektívne a zjavne nerešpektovalo pravidlá spravodlivého procesu.

Nevykonanie (arbitrárne), pre spravodlivé rozhodnutie známeho a dôležitého, významného či rozhodného dôkazu súdom, môže však byť dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku, pretože posúdenie rozsahu (ne)vykonaných dôkazov je otázkou skutkovou a nie právnou. Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne i hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštancie. S ohľadom na to nemôže argumentácia dovolateľa, ktorým nie je minister spravodlivosti, o nevykonaní navrhnutého dôkazu súdom (o odmietnutí vykonania, ktorého bolo rozhodnuté podľa § 272 ods. 3 Trestného poriadku a rozhodnutie o tom bolo riadne odôvodnené minimálne v rozsudku v zmysle § 168 ods. 1 druhá veta Trestného poriadku) zodpovedať dovolaciemu dôkazu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

V predmetnej veci však takýto stav nenastal, pretože okresný súd na hlavnom pojednávaní konanom 11. 4. 2018 (č. l. 419) a tiež 10. 12. 2018 (č. l. 525) zamietol návrh obhajoby na doplnenie dokazovania znaleckým vyšetrením poškodenej P. M. a na strane 11 svojho prvého rozsudku a na strane 9 svojho druhého rozsudku zaujal stanovisko k návrhu obhajoby a vysvetlil, prečo nepovažoval za potrebné doplniť dokazovanie v naznačenom smere. Záver o nepotrebnosti doplnenia dokazovania vyslovený v odôvodnení konečného odsudzujúceho rozsudku vnímajúc ho v kontexte celého odôvodnenia považuje najvyšší súd za zrozumiteľný, presvedčivý a dostatočný na to aby každý pochopil, prečo súd nepovažoval za nevyhnutné doplniť dokazovanie tak ako si to predstavovala obhajoba.

Okrem toho najvyšší súd nezistil, že by konanie vedené voči obvinenému bolo uskutočňované v rozpore s pravidlami práva na spravodlivý proces v zmysle článku 6 Dohovoru a konštatuje, že v trestnom konaní (postupom orgánov činných v trestnom konaní či súdov) nedošlo k podstatnému - zásadnému porušeniu procesných pravidiel dokazovania.

Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo strany v konaní, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi, návrhmi a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces neznamená ani právo na to, aby bola strana konania pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkami a právnymi názormi. Súd neporuší žiadne práva strany v konaní, ak si neosvojí ňou navrhnutý spôsob hodnotenia vykonaných dôkazov a ak sa neriadi jej výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov (nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. III. ÚS 339/08, II. ÚS 197/07, II. ÚS 78/05, IV. ÚS 252/04).

Tiež si treba uvedomiť, že súd nie je povinný vyhovieť návrhom strán na doplnenie dokazovania, lebo v zmysle § 2 ods. 10 Trestného poriadku a § 2 ods. 11 Trestného poriadku má v rámci rozsahu vlastnej úvahy možnosť zvoliť vhodné dôkazné prostriedky na spravodlivé rozhodnutie.

S ohľadom na uvedené najvyšší súd konštatuje, že okresným súdom odmietnutý návrh obvineného na doplnenie dokazovania a tým nevyhovenie jeho požiadavke na ďalší postup súdu pri dokazovaní podľa jeho predstáv, nevyvolalo pre obvineného negatívne ovplyvnenie práva na spravodlivý proces tak, aby tento postup súdu mohol byť považovaný za taký nedostatok súdneho konania, ktorý by oprávňoval najvyšší súd vysloviť naplnenie dovolacieho dôvodu.

K námietke obvineného, že odvolací súd sa nevyrovnal s jeho odvolacími námietkami, najvyšší súd poukazuje na str. 7 a nasl. uznesenia odvolacieho súdu, z ktorej vyplýva, že odvolací súd sa podrobne zaoberal všetkými jeho odvolacími námietkami a tieto zodpovedal jasným, presvedčivým a úplným spôsobom.

Najvyšší súd poznamenáva, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia najmä v opravnom konaní nemá odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné, alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní. V dvojinštančnom súdnom konaní rozhodnutia súdu prvého a druhého stupňa tvoria jednotu, a preto je nadbytočné, aby odvolací súd opakoval vo svojom rozhodnutí správne skutkové a právne závery súdu prvého stupňa. S podstatnými a pre vec rozhodujúcimi právnymi námietkami obhajoby sa riadne vysporiadal už súd prvého stupňa a pokiaľ nechal otvorenú nejakú spornú otázku, táto bola s konečnou platnosťou v miere zodpovedajúcej „fér“ procesu, vyriešená na odvolacom súde. Podľa názoru dovolacieho súdu rozsudok okresného súdu a jeho odôvodnenie zodpovedá kritériám ust. § 168 Trestného poriadku a uznesenie krajského súdu ust. § 176 ods. 2 Trestného poriadku.

Najvyšší súd uzatvára, že z postupu orgánov činných v trestnom konaní, ale i súdov nižších stupňov počas celého doterajšieho trestného konania nevyplýva, že by tieto neprejavili rešpekt k právam obvineného, najmä v súhrne k právu na spravodlivý proces a konanie uskutočňovali účelovo v jeho neprospech, pričom nezistil ani len v hypotetickej rovine náznak takého postupu súdov, ktorý by mal za následok ukrátenie práva obvineného na obhajobu zásadným spôsobom a preto dospel k záveru, že dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku označený obvineným nebol naplnený.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli na hlavnom pojednávaní vykonané zákonným spôsobom. Skutočnosť, že rozhodnutie je založené na dôkazoch vykonaných v rozpore so zákonom musí byť z obsahu spisu zrejmá a porušenie zákona by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho (nie ďalšieho riadneho) opravného prostriedku.

Z uvedeného potom logicky vyplýva záver, že nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov

môže byť dovolacím dôvodom v zmysle § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku len vtedy, ak má, resp. mal negatívny dopad na práva obvineného. Ak sa nepreukázu takéto účinky nesprávneho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov, potom nemožno hovoriť o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, a to aj so zreteľom na to, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d/ Dohovoru by mohlo dôjsť len vtedy, ak by odsúdenie bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere (solely or to a decisive extent) na dôkazoch získaných nezákonným spôsobom, čo sa v predmetnej veci nestalo (pozri Mariana Marinescu p. Rumunsku, rozs. č. 36110/03 z 2. februára 2010, Emen p. Turecku, rozs. č. 25585/02 z 26. januára 2010, Van Mechelen a ďalší p. Holansku, Visser p. Holandsku, rozs. č. 26668/95 zo 14. februára 2002, Al - Khawaja a Tahery p. Spojenému kráľovstvu, rozs. č. 26766/2005 a č. 22228/06 z 15. decembra 2011 a ďalšie).

V rámci dovolaní iniciovaného prieskumu odôvodneného dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku môže najvyšší súd preskúmať len to (ak dovolanie nepodal minister spravodlivosti Slovenskej republiky podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku), či jediný usvedčujúci dôkaz alebo viaceré rozhodujúce usvedčujúce dôkazy boli vykonané zákonným spôsobom. Ak dospeje k záveru o zákonnosti vykonaného dokazovania najvyšší súd nemôže spochybňovať skutkové zistenia, prehodnocovať vykonané dôkazy a ich hodnotenie vykonané súdmi nižších stupňov.

Najvyšší súd dopĺňa, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku - „rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom“ a jeho zrkadlové znenie - „rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré boli súdom vykonané nezákonným spôsobom“, nemožno vykladať v rozpore s jeho logickým i materiálnym významom a účelom (je založené na dôkazoch) tak, že pôjde o prípady, keď súd dôkaz nevykonal. Súd nie je povinný vykonať dôkazy, ktoré strany nenavrhli a tiež nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale súd ich nepovažuje za rozhodné a dôležité pre spravodlivé rozhodnutie (§ 272 ods. 3 Trestného poriadku, § 2 ods. 10 Trestného poriadku, § 2 ods. 11 Trestného poriadku) a napokon súd nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale „neskoro“ (§ 240 ods. 3 druhá veta Trestného poriadku), alebo neprejavili reálnu snahu o ich vykonanie (§ 240 ods. 4 tretia veta Trestného poriadku).

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku môže byť naplnený len vtedy, ak súd vykonal dôkazy nezákonným spôsobom tzn., že pri ich vykonávaní (ale aj získaní v prípravnom konaní) bol porušený zákon. Preto platí, že nevykonanie dôkazu súdom, nie je možné považovať za okolnosť odôvodňujúcu existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, nakoľko iba opačný postup súdu - vykonanie dôkazu nezákonným spôsobom môže naplniť dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku.

Spôsob hodnotenia dôkazov vykonaných zákonným spôsobom súdmi nižších stupňov nemôže najvyšší súd v rámci dovolacieho konania iniciovaného obvineným prehodnocovať ani spochybňovať, pretože by tak neprípustným spôsobom zasahoval do výlučnej kompetencie týchto súdov bez právneho podkladu a napokon i v rozpore so samotnou podstatou dovolacieho konania, pretože dovolanie nemôže nahrádzať riadne opravné prostriedky a jeho podanie nie je prípustné v rovnako širokom rozsahu (čo do dôvodov okruhu napadnutelných rozhodnutí, oprávnených osôb atď.) aký je charakteristický pre riadne opravné prostriedky. Dovolanie a rozhodnutie o ňom znamená prelom do právoplatných rozhodnutí, a preto spravídla narušuje stabilitu konečného a vykonateľného rozhodnutia súdu. Z toho dôvodu možno dovolania aplikovať iba v prípadoch ak je to odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu alebo jemu predchádzajúceho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov.

Z toho dôvodu možno dovolanie aplikovať iba v prípadoch ak je to odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu alebo jemu predchádzajúceho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov.

Ako je zrejmé z vyššie podrobne uvádzaného opisu dovolacích námietok obvineného, v tejto súvislosti obvinený namieta nezákonnosť procesného úkonu rekognície a to jednak z dôvodu, že poškodená pred vykonaním rekognície nebola vyzvaná na opis páchatela, pričom zároveň boli osoby figurantov v

porovnaní s obvineným tak rozdielneho vzhľadu, že nemožno hovoriť o zákonomnom priebehu rekognície. Navyiac, jeden z figurantov počas rekognície vytiahol z vrecka mobilný telefón, čím zmaril riadny priebeh dotknutého procesného úkonu, nakoľko z uvedeného bolo pre poškodenú zrejme, že nejde o obvineného, ktorého aj následne opoznala.

K rekognícii je potrebné uviesť nasledovné:

Podstatou rekognície je, aby opoznávaná osoba opätovne opoznala osobu, alebo vec, ktorú v minulosti vnímala svojimi zmyslami, a tak zistila totožnosť osoby, resp. veci dôležitej pre trestné konanie. Objektmi rekognície sú osoby a veci, je možné ňou identifikovať všetky objekty materiálneho sveta, pokiaľ je človek schopný ich zmyslovo vnímať, uchovať v pamäti, vybaviť si ich a porovnať svoju predstavu s objektmi, ktoré vníma pri rekognícii. O rekognícii sa spisuje zápisnica a priberie sa k nej nezúčastnená osoba. Rekognícia prebieha tak, že sa opoznávaná osoba vyzve, aby opoznávanú osobu alebo vec hodnoverne opísala a až následne ukáže opoznávanú osobu alebo vec medzi viacerými osobami podobného zovňajšku alebo vecami toho istého druhu. Je nevyhnutné zo strany vypočúvajúceho zabezpečiť, aby sa opoznávaná osoba s figurantami, opoznávanou osobou pre rekogníciu nestretla, nevidela ich.

Samotnou podstatou rekognície v zmysle § 126 Trestného poriadku a podobne § 138 Trestného poriadku je zistiť totožnosť nejakej osoby alebo veci. Ide teda o procesný úkon spravidla vyhradený prípravnému konaniu, za účelom najmä zistenia osoby páchatel'a a slúžiaci v ďalšom na vznesenie obvinenia opoznanej osobe a následné podanie obžaloby.

Podľa § 126 ods. 1 Trestného poriadku, ak sa má výsluchom zistiť totožnosť nejakej osoby alebo veci, vyzve sa obvinený, aby ju opísal. Až potom sa mu má osoba alebo vec ukázať, a to medzi viacerými osobami podobného zovňajšku alebo vecami toho istého druhu.

Uvedené ustanovenie sa primerane použije aj na výkon procesného úkonu rekognície, ak je opoznávanou osobou svedok - poškodený, ktorým v predmetnej trestnej veci bola poškodená M..

Najvyšší súd prezretím príslušnej časti predloženého spisu zistil, že hoci poškodená nebola vyzvaná bezprostredne pred samotnou rekogníciou na opis osoby, ktorá má byť opoznávaná, urobila tak niekoľkokrát predtým vo svojich výpovediach. Uvedené vyplýva najmä z výsluchu poškodenej z 10. októbra 2017, kedy najskôr v prvotnom výsluchu konanom v dotknutý dátum o 00:45 hod. podrobne opísala zovňajšok a vzhľad páchatel'a, pričom v rámci výsluchu uskutočneného v totožný deň o 17.45 hod. poukázala na svoju predchádzajúcu svedeckú výpoveď (viď č. l. 52 a nasl. resp. č. l. 57 a nasl. spisu). K tomu je potrebné uviesť, že samotná rekognícia sa uskutočnila toho istého dňa o 16:40 hod. (č. l. 100 a nasl. spisu). Preto absencia predchádzajúceho opisu opoznávannej osoby poškodenou bezprostredne pred uskutočnením rekognície nie je takou chybou, ktorá by mala za následok nezákonnosť uvedeného dôkazného prostriedku, nakoľko niet rozumného sporu o tom, že z vecného hľadiska poškodená v totožný deň podrobným a úplne postačujúcim spôsobom opísala vzhľad a stavbu tela obvineného. V tejto súvislosti neobstojí ani námietka obvineného týkajúca sa údajného výrazného rozdielu medzi telesnou stavbou, farbou vlasou alebo pokožky ako aj oblečením ostatných figurantov a obvineného pri výkone rekognície. Z pripojenej fotodokumentácie k vykonanej rekognícii je na prvý pohľad zrejme, že všetky opoznávané osoby boli podobného zovňajšku a ich fyzická podoba a odev boli a čo do rozdielov bez väčších rozdielov úplne primerané s poukazom na anatomickejšiu stavbu tela a vzhľad obvineného (viď č. l. 107 a nasl. spisu). Naostatok uvedené správne podotkol už okresný súd.

Rovnako tak nie je opodstatnená ani námietka obvineného spočívajúca v tom, že niektorá z opoznávaných osôb mala pri sebe mobilný telefón, ktorý si v priebehu uskutočňovania rekognície mala vyložiť z vrecka. Už súd prvého stupňa uzatvoril, že skutočnosť, že jeden z figurantov vytiahol počas rekognície z vrecka mobilný telefón nebola žiadnym spôsobom preukázaná, pričom s týmto záverom sa stotožnil aj odvolací súd, keď predmetný procesný úkon označil ako plne súladný s príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku. Toto konštatovanie si osvojil aj najvyšší súd, nakoľko žiadna takáto skutočnosť nie je zaznamenaná v zápisnici o rekognícii osoby (č.l. 100 a nasl. spisu), pričom uvedenú

námietku obvineného vyhodnotil ako skôr účelovú a nemajúcu oporu v obsahu predloženého spisu. Napriek tomu je potrebné uviesť, že ak by aj skutočne k vyťahnutiu mobilného telefónu niektorou z opoznávaných osôb došlo, nie je možné automaticky označiť uskutočnený procesný úkon rekognície za nezákonný, nakoľko k zadržaniu obvineného došlo po uskutočnení rekognície (ktorá sa skončila 10. októbra 2017 o 17.10 hod., pričom obvinený bol zadržaný ako podozrivý postupom podľa § 85 ods. 1 Trestného poriadku po predchádzajúcom súhlase prokurátora o 17.20 hod. toho istého dňa - vid' č.l. 21 a nasl. spisu). Preto mohol mobilným telefónom disponovať aj obvinený, nakoľko sa v čase výkonu rekognície nenachádzal v procesnom postavení zadržanej osoby.

Najvyšší súd dodáva, že výsledky procesného úkonu rekognície rozhodne nepredstavujú v kontexte trestnej veci obvineného jediný usvedčujúci dôkaz. K tomu je nutné poznamenať, že uvedené konštatoval už súd prvého stupňa, ktorý na str. 8 štvrtý odsek rozsudku podrobne rozviedol, že obvinený bol usvedčovaný výpoveďami ďalších svedkov, SMS komunikáciou medzi poškodenou a jej bratom ako aj správou Č. (z ktorej vyšlo najavo, že z odcudzenej bankomatovej karty poškodenej bol bezprostredne po jej odcudzení vykonaný pokus o výber finančnej hotovosti).

S poukazom na uvedené dospel najvyšší súd k záveru, že ani dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku nebol v trestnej veci obvineného naplnený.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia, správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia existencie tohto dovolacieho dôvodu, je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili súdy nižšieho stupňa, a teda dôvodom dovolania nemôžu byť skutkové zistenia, čo vyplýva z dikcie ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižšieho stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať iba námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne i hodnoteniu vykonaných dôkazov súdmi nižšej inštancie. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je totiž v konaní na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, resp. korigovať iba odvolací súd v rámci odvolacieho konania. Dovolací súd nie je odvolacou inštanciou zameranou na preskúmavanie rozhodnutí súdu druhého stupňa.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie, že skutok bol v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin, napriek tomu, že nešlo o žiadny trestný čin alebo že ustálený skutok vykazuje znaky iného trestného činu alebo že obvinený bol uznaný za vinného z prísnejšieho trestného činu, než ktorého sa ustáleným skutkom dopustil. Podstatou správneho posúdenia skutku je aplikácia hmotného práva, teda že skutok zistený v napadnutom rozhodnutí súdu bol subsumovaný - podradený pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie tohto dôvodu.

Nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť (§ 24 - krajná núdza, § 25 - nutná obrana, § 26 - oprávnené použitie zbrane, § 27 - dovolené riziko, § 28 - výkon práva a povinnosti, § 29 - súhlas poškodeného, § 30 - plnenie úlohy agenta), prípadne zániku trestnosti činu (najmä § 87 Trestného zákona - premlčanie trestného stíhania), resp. chybné rozhodnutia súdu pri uložení úhrnného trestu a spoločného trestu § 41 Trestného zákona, súhrnného trestu (§ 42 Trestného zákona) a pod.

Dôvodnosť existencie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku obvinený predovšetkým odvodzuje od nesprávneho použitia iného hmotnoprávneho ustanovenia, konkrétne ustanovení Trestného zákona upravujúcich spôsobilosť byť páchatelom trestného činu s poukazom na nedostatočne zaobranie sa možnou nepríčetnosťou obvineného podľa § 23 Trestného zákona, ako aj nepoužitie § 39 ods. 2 písm. c) Trestného zákona podmieňujúceho prípadné mimoriadne zníženie trestu uloženého obvinenému (nakolko sa skutku dopustil v stave zmenšenej príčetnosti).

Najvyšší súd preskúmal obsah dovolacích námietok obvineného vzťahujúcich sa k údajnému naplneniu skutkovej podstaty označeného dovolacieho dôvodu a dospel k nasledovnému:

Podľa § 23 Trestného zákona, kto pre duševnú poruchu v čase spáchania činu inak trestného nemohol rozpoznať jeho protiprávnosť alebo ovládať svoje konanie, nie je za tento čin trestne zodpovedný, ak tento zákon neustanovuje inak.

Príčetnosť je jednou z podmienok trestnej zodpovednosti. Hoci Trestný zákon príčetnosť priamo nedefinuje, možno ju s poukazom na § 23 Trestného zákona, ktorý definuje nepríčetnosť, zdefinovať ako spôsobilosť fyzickej osoby byť páchatelom trestného činu, pokiaľ táto (spôsobilosť) závisí na jeho duševnom stave. Príčetnosť je závislá na schopnosti páchatel'a rozpoznať protiprávnosť svojho konania a toto konanie ovládať.

V prvom rade najvyšší súd konštatuje, že tak otázka nepríčetnosti, ako aj otázka zmenšenej príčetnosti sú právnymi otázkami, posúdenie ktorých prináleží orgánom činným v trestnom konaní a súdu na základe skutočností vyplývajúcich z vykonaného dokazovania. Ich povaha vyžaduje, aby takéto finálne posúdenie bolo založené na odborných znalostiach plynúcich zo znaleckého dokazovania znalcom z odboru psychiatrie. Súď pritom nezisťuje otázku príčetnosti páchatel'a vo všeobecnosti, ale vždy len príčetnosť páchatel'a vo vzťahu k určitému trestnému činu. Nepríčetnosťou treba rozumieť stav, ktorý z právneho hľadiska vyvoláva neschopnosť páchatel'a rozpoznať nebezpečnosť svojho konania pre spoločnosť, resp. že nemôže svoje konanie ovládať. Na ustálenie nepríčetnosti postačuje absencia čo i len jednej z uvedených eventualít. Posudzovanie možnej nepríčetnosti, resp. zmenšenej príčetnosti obvineného nie je možné realizovať len prostredníctvom „laickej“ úvahy súdu. Na jej zodpovedanie, za účelom zistenia objektívnej pravdy, je nutné použitie odborných zistení získaných formou znaleckého dokazovania. Inak tomu nebolo ani v trestnej veci obvineného.

Pre trestnú zodpovednosť páchatel'a sa vyžaduje súčasná (kumulatívna) danosť rozpoznávacích a ovládacích schopností. Absencia ktorejkoľvek z nich trestnú zodpovednosť vylučuje. Príčetnosť páchatel'a sa posudzuje vždy z hľadiska konkrétneho trestného činu, a to v čase jeho spáchania. Pri posudzovaní príčetnosti sa vychádza z premisy, že páchatel' je duševne príčetný. Inak povedané, príčetnosť sa predpokladá, naproti tomu nepríčetnosť páchatel'a sa musí dokazovať pribatím znalca z odboru psychiatrie.

Ustanovenie § 23 Trestného zákona vyžaduje u páchatel'a aj existenciu duševnej poruchy. Pod týmto pojmom sa skrýva celý rad porúch v najrôznejších podobách. Avšak len skutočnosť, že páchatel' trpí duševnou poruchou, sama o sebe príčetnosť resp. trestnú zodpovednosť páchatel'a nevylučuje. K tomu je treba, aby ako dôsledok duševnej poruchy pristúpila buď neschopnosť rozpoznať protiprávnosť činu, ktorá sa v teórii označuje ako neschopnosť rozumová, alebo neschopnosť ovládať svoje konanie, ktorá sa nazýva neschopnosťou určovacou, prípadne obe.

Naproti tomu pojem zmenšenej príčetnosti síce Trestný zákon vo viacerých svojich ustanoveniach výslovne spomína, ale obsahovo ho nedefinuje. Túto otázku prenecháva právnej teórii a súdnej praxi. Tie ustálili, že páchatel' konal v stave zmenšenej príčetnosti vtedy, ak pre duševnú poruchu v čase skutku mal podstatne (forenzne významne) zníženú schopnosť rozpoznať protiprávnosť svojho konania alebo schopnosť svoje konanie ovládať, prípadne boli podstatne znížené obe schopnosti súčasne.

Ako uviedol v odsudzujúcom rozsudku už súd prvého stupňa, zo znaleckého posudku vypracovaného znalcom MUDr. X. O. vyplýva okrem iného ten záver, že rozpoznávacie schopnosti obvineného boli v čase spáchania skutku zachované; jeho ovládacie schopnosti boli znížené v podstatnej miere, avšak neboli vymiznuté a obvinený mohol rozpoznať protiprávnosť svojho konania pre spoločnosť, ktoré však mohol ovládať len v podstatne zníženej miere. Ak je ale uvedené súčasťou odôvodnenia rozhodnutí tak súdu prvého stupňa, ako aj odvolacieho súdu, tak v konečnom dôsledku je nutné konštatovať, že obvinený v dovolaní spochybňuje súdmi oboch stupňov ustálené zistenia o jeho duševnom stave. Toto všetko sú potom zistenia, ktoré sú v každom prípade zisteniami skutkovými, ktoré nie je možné v dovolacom konaní namietat', lebo dovolací súd správnosť a úplnosť zisteného skutku nemôže skúmať a meniť. Vyplýva to explicitne zo znenia § 371 ods. 1 písm. i/ veta za bodkočiarkou Trestného poriadku.

Striktne vzaté totiž platí, že dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Skutkovými zisteniami sú v tomto prípade zistenia súdu o duševnom stave obvineného v čase spáchania činu, konkrétne o zachovaní jeho ovládacej aj rozpoznávacej schopnosti, hoci podstatne zníženej, avšak prítomnej. Tieto zistenia sú potom relevantné pre právny záver na podklade § 23 Trestného zákona. Keďže žiadna z oboch vyššie uvedených schopností úplne neabsentovala (naopak, je konštatované, že len ovládacia schopnosť obvineného bola znížená vo forenzne významnej miere) výsledkom aplikačnej úvahy je, že obvinený nebol úplne nepričetný (jeho pričetnosť bola „len" zmenšená) a je za svoj čin trestne zodpovedný.

Obsahovo popisnejšie vyjadrené, obvinený primárne namieta skutkové zistenia súdov o jeho duševnom stave v čase spáchania skutku s tým, že predostiera vlastnú verziu o svojej zmenšenej pričetnosti a následne, na podklade tejto „inej", pre neho priaznivejšej verzie, vyvodzuje aj „iný" právny záver v otázke jednak konštatovania viny, ako aj uloženia trestu. Obvinenému teda nešlo o „iné" právne posúdenie tejto otázky vo vzťahu k súdom ustáleným skutkovým zisteniam, ako to predpokladá ním uplatnený dovolací dôvod. Naopak, jeho snaha smerovala výlučne k zvráteniu (revízií) pre neho nepriaznivých skutkových zistení, čo však ním uplatnený dovolací dôvod výslovne vylučuje.

Povedané inými slovami, v trestnej veci obvineného by bol dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku daný len vtedy, ak by skutkové zistenia súdov o duševnom stave obvineného v inkriminovanom čase skutočne naplnili zákonné znaky nepričetnosti (§ 23 Trestného zákona), teda duševnou poruchou vyvolanú absenciu ovládacej alebo rozpoznávacej schopnosti, no súdy by tieto skutkové závery nesprávne právne posúdili konštatujúc jeho (úplnú) pričetnosť prípadne zmenšenú pričetnosť (a teda trestnú zodpovednosť).

Ak potom obvinený zároveň náznakovo namieta aj nepoužitie § 39 ods. 2 písm. c) Trestného zákona pri určení výmery uloženého trestu odňatia slobody, k tomu najvyšší súd musí uviesť, že všetky odseky obsiahnuté v ustanovení § 39 a nasl. Trestného zákona sú fakultatívneho charakteru. Uvedené znamená, že na použitie príslušného hmotnoprávneho ustanovenia upravujúceho mimoriadne zníženie trestu neexistuje v prípade naplnenia tej - ktorej podmienky obsiahnutej v naposledy označenom ustanovení Trestného zákona právny nárok. Naopak, súd dôvody nepoužitia ustanovenia o mimoriadnom znížení trestu ani nemusí uvádzať v odôvodnení rozhodnutia, pokiaľ skutočnosti nasvedčujúce niektorému z do úvahy prichádzajúcich dôvodov takéhoto zníženia neboli predmetom dokazovania. Iba použitie niektorého z ustanovení mimoriadneho zníženia trestu musí súd náležitým spôsobom odôvodniť.

Dovolací dôvod však rozhodne nie je v tomto kontexte zákonne predpokladaným spôsobom naplnený, a to už na podklade skôr vyjadreného poukázania na skutočnosť, že hmotnoprávne ustanovenie § 39 a nasl. Trestného zákona o mimoriadnom znížení trestu odňatia slobody svojou fakultatívnou povahou a významom predstavuje paralelu so všeobecnými kritériami určenými pre voľbu druhu trestu a jeho výmery podľa § 34 ods. 1, ods. 3, ods. 4 a nasl. Trestného zákona, pričom naproti nemu stoja napríklad ustanovenia § 41, resp. § 42 Trestného zákona upravujúce postup súdu pri ukladaní úhrnného, spoločného a súhrnného trestu, respektíve § 47 ods. 2 Trestného zákona, ktoré predstavujú naopak ustanovenia kogentnej povahy.

Z toho dôvodu nemožno, podľa subjektívneho názoru obvineného nespravodlivú absenciu aplikácie § 39 Trestného zákona podradiť dokonca ani pod nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia zakladajúce dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Pokiaľ totiž súd prvého stupňa využil niektoré z citovaných zákonných ustanovení zakladajúce jeho moderačné oprávnenie tak, ako tomu je vo veci predstavujúcej predmet dovolacieho prieskumu a uložený trest v konečnom dôsledku vymeral v rámci zákonom predpokladanej trestnej sadzby nemožno tvrdiť, že by trest bol uložený mimo sadzbu upravenú v Trestnom zákone za trestný čin, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného.

Najvyšší súd navyše dodáva, že ani dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku nemôže byť naplnený v smere argumentácie obvineného tým, že mu nebol uložený trest aj za súčasného použitia § 39 a nasl. Trestného zákona, v dôsledku čoho obvinený zrejme subjektívne pociťuje uložený trest ako neprimerane prísny. Naopak, už zo skôr prezentovaných právnych úvah najvyššieho súdu je zrejme, že takto neprimerane vysoká výmera trestu odňatia slobody nezakladá žiaden z dovolacích dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

S poukazom na uvedené dospel najvyšší súd k záveru, že v trestnej veci obvineného nebol naplnený ani zostávajúci dovolací dôvod, a síce dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Riadiac sa vyššie vyjadreným s poukazom na to, že dôvody dovolania uplatňované obvineným v podanom dovolaní neboli naplnené rozhodol najvyšší súd tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.